

Söker vargar upp drivande hundar?

Vargangrepp på hund förekommer över hela vargens utbredningsområde. I Sverige dödas eller skadas ca 10 hundar/år av varg. I Spanien är tätheten av förvildade hundar betydligt lägre innanför vargreviren än utanför. Om angreppen på hundar upplevs som ett problem eller inte avgörs främst av synen på hunden.

I de nordiska länderna är det oftast jakthundar som blir angripna av varg. Dessa hundar ses inte enbart som ett jaktredskap utan också som ett sällskapsdjur och därför upplever många en stor förlust om hunden dödas.

Vargar och hundar

De flesta vargangreppen på hund sker under september och oktober då användningen av jakthundar är som mest intensiv. Några av de hundar som dödas av varg har blivit helt eller delvis konsumerade, vilket kan tyda på att vargarna åtminstone vid vissa tillfällen ser hunden som ett bytesdjur. Andra orsaker för vargen att angripa en hund kan vara att den ser hunden som en konkurrent om partners eller slagna byten. Det finns emellertid även flera exempel på vargar som stött på hundar utan att visa aggression eller hot utan istället varit lekfulla.

För att kunna förebygga vargangrepp på hundar behövs kunskap om under vilka omständigheter varg angriper hund och när de inte gör det. En av de faktorer som antagits kunna utlösa ett vargangrepp på hund är hundens skull. Även om skallet i sig inte utlöser ett angrepp kan det hjälpa vargen att lokalisera hunden.

Skallförsök

Under vintern 2000/2001 genomförde Viltskadecenter, i samarbete med WWF och Svenska Jägareförbundet, försök för att se hur vargar reagerar på hundskall. Syftet med studien var att ta reda på om vargar söker upp skällande hundar. Det var också av intresse att undersöka om någon kategori av vargar var mer benägen att söka upp en skällande hund. Tre kategorier av vargar testades:

1. vargar i familjegrupper (revirmarkerande par tillsammans med årsvalpar eller fjolårsvalpar)
2. revirmarkerande par
3. ensamma stationära vargar

Skallförsöken utfördes i nio olika

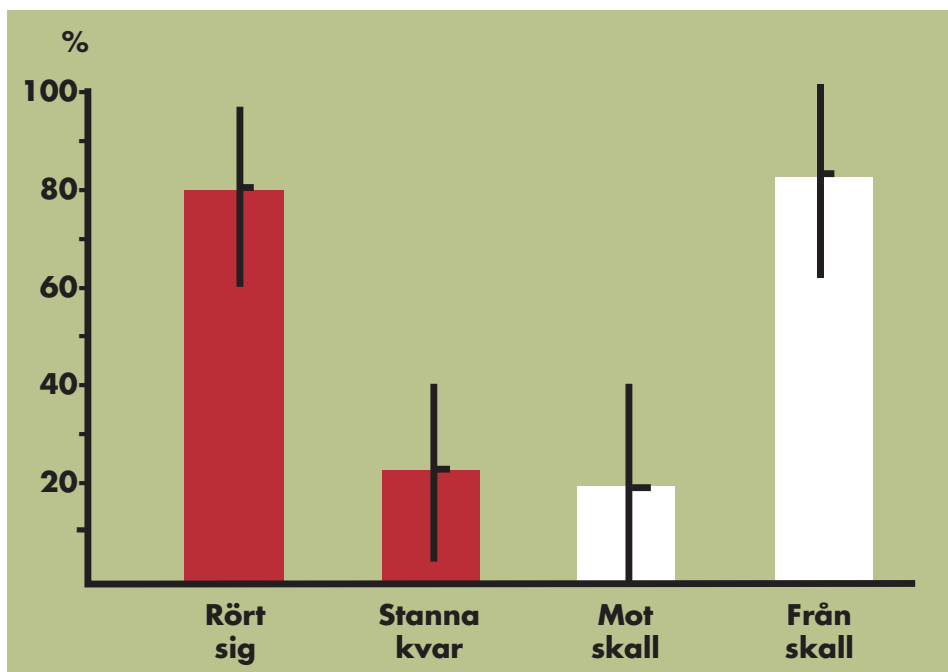
vargrevir där det fanns en eller flera sändarförsedda vargar.

Vid varje försökstillfälle bestämdes först den sändarförsedda vargens position genom noggrann radiopejling. Då vargen enligt pejlingen låg stilla på ett ställe placerades en hund i bur, eller en bandspelare, ut på mellan 180 till 700 meters avstånd från vargen. Hunden var av rasen finsk spets och i bandspelaren fanns inspelat skall av en drivande stövare. Då bandspelare användes gick en hund med för att avsätta lukt då bandspelaren placerades ut i skogen.

Under försökets gång pejlades vargen av två personer från två olika ställen. Dessa personer befann sig hela tiden några hundratal meter från hunden/

bandspelaren för att efterlikna den verkliga situationen vid jakt med löshund. Vargens position bestämdes varannan minut. Genom denna pejling kunde man registrera om och när vargen flyttat sig ur legan, samt åt vilket håll den gått. Efter en timmes hundskall avbröts försöket. Spårlopan efter den sändarförsedda vargen och eventuella djur utan sändare dokumenterades i detalj genom att legorna uppsöktes och området spårades av.

Sammanlagt genomfördes 23 olika skallförsök. Vid sju av dessa användes en hund i bur och vid 16 försök användes bandspelare. Vid analysen av skallförsöken antogs det att vargen skulle ha varit passiv på stället om hunden/bandspelaren inte placerats ut i dess närhet. Vargen hade två alternativ under

Tabell 1. De röda staplarna visar i hur stor andel av försöken som vargarna valde att röra sig eller stanna kvar på platsen då de hörde hundskallet. De vita staplarna visar rörelseriktningen hos de som valde att röra sig.

försökets gång: att röra sig eller ligga still. Om vargen valde att röra sig uppstod ytterligare två alternativ: att gå närmare eller längre bort från hundskallet. Det räknades som att vargen närmade sig hundskallet om den under försökets gång förflyttat sig mer än 100 meter i riktning mot hunden/bandspelaren. En förflyttning mer än 100 meter i riktning bort från skallet räknades som att vargen valt att avlägsna sig.

Vargarnas reaktion på hundskall

Vargarna betedde sig på samma sätt oberoende av om hundskallet kom från en bandspelare eller från en skällande hund i bur och därför analyserades alla data gemensamt. Medelavståndet mellan hunden/bandspelaren och vargarna vid försökens början var 370 meter. I de försök där vargarna valde att röra sig mot hundskallet gick vargarna i genomsnitt 139 meter mot hunden/bandspelaren. Den varg som rörde sig längst i riktning mot hundskallet gick 220 meter. De vargar som rörde sig bort från skallet gick i genomsnitt 525 meter från ursprungspositionen. Vargen som gick den längsta sträckan bort från hundskallet förflyttade sig 1 200 meter.

Studien visade inget som tydde

på att vargarna attraherades av hundskall. Under de flesta försöken sökte vargarna inte upp den skällande hunden utan de valde att röra sig bort från hundskallet. Detta gällde såväl vargar i familjegrupper som revirmarkerande par och ensamma stationära vargar. Antalet vargar på plats vid försökstillfället påverkade inte heller vargarnas reaktion på hundskallet.

En möjlig anledning till att vargarna i de flesta fall rörde sig bort från hundskallet kan vara att vargarna associerade hundskallet med människor och obehag. De ville därför troligtvis undvika

en konfrontation. Vargarna var mer benägna att röra sig bort från hundskallet, d v s hålla obehaget på avstånd, då detta presenterades närmare dem (< 300 meter) än då det presenterades på större avstånd (> 300 meter). Vargarna avlägsnade sig oftare från hundskallet då de hade vinden i ryggen och inte kunde känna vittring från det håll som skallet kom ifrån än de gjorde i de försök då de hade vinden mot sig. En tänkbar förklaring kan vara att avsaknaden av vittring medförde att vargarna inte hade tillräcklig kontroll över vad som fanns där skallet kom ifrån, vilket fick till följd att de upplevde situationen som obekvämt och valde att gå därifrån.

Det blev inte tillräckligt många genomförda försökstillfällen på vargar som befann sig nära revirgränsen för att kunna dra någon slutsats om huruvida vargar i ett sådant läge skulle vara mer benägna att angripa en hund. I statistiken över hundar som angripits av varg finns emellertid inget som tyder på att angrepp skulle vara vanligare i närheten av revirets ytterkanter än i övriga delar av reviret.

Ser vargen hunden som ett bytesdjur?

Att en skällande hund befinner sig mindre än 300 meter från en varg verkar inte med rådande bytestätheter i Skandinavien räcka för att utlösa ett vargangrepp. Möjligen krävs det att vargen ser hunden för att ett angrepp skall påbörjas. I områden med andra tätheter av bytesdjur än i Sverige kan situationen vara annorlunda. I exempelvis den finska delen av Karelen är tätheten av bytesdjur för varg betydligt lägre än i Skandinavien. I Karelen dödas fler hundar av varg än i Skandinavien trots att antalet vargar är ungefär detsamma. Hälften av de dödade hundarna angrips då de står bundna vid hus eller i hundgård. Dessa faktorer tyder på att vargarna i Karelen ser hundar som ett bytesdjur bland andra. I en sådan situation kan det tänkas att vargarna söker upp hundar som skäller för att döda dem.

När träffar vargar på hundar?

Flera faktorer kan vara orsak till att vargar och hundar kommer nära varandra:

1. Hunden söker med hjälp av spår/vittring upp vargen.
2. Hunden söker med hjälp av vittring upp ett vargslaget byte.
3. Vargen söker med hjälp av spår/vittring upp hunden.
4. Vargen och hunden kommer nära varandra av en slump.

De flesta vargangreppen på hund har skett i september och oktober då spårförhållandena är svåra för människor. Därför är vargens och hundens rörelser i anslutning till angreppen oftast dåligt dokumenterade. I något fall har hunden observerats driva varg innan den angrips. I flera av de fall där hundar angrips av varg uppges

hundföraren att hunden under drevet eller ståndskallet gett skall som han aldrig hört förut. Ibland tycks det också vara så att vargen faktiskt rört sig målmedvetet mot hunden. Vart och ett av de fyra ovanstående faktorerna har troligen lett till angrepp. Frågan är vilka faktorer som leder till flest angrepp.

Förebyggande åtgärder

Det är enklare att förebygga ett vargangrepp om det är hunden som med hjälp av spår eller vittring söker upp vargen än om det är vargen som söker upp hunden. Vissa angrepp på hund skulle gå att förebygga genom att göra hunden "vargren", d v s att få hunden att undvika färskva vargspår eller vittring av varg. Ett annat alternativ är att lära hunden att inte bara undvika vargar utan också att göra föraren uppmärksam på att varg finns i närheten så att jakten kan avbrytas. Under vintern 2003 kommer Viltskadecenter, i samarbete med WWF och Svenska Jägarförbundet, att påbörja en undersökning om olika jakthundrasernas benägenhet att följa, ignorera och undvika färskva vargspår. Hundarnas förmåga att skilja vargspår från hundspår kommer då också att testas.

**VILTSKADE
CENTER**

Grimsö Forskningsstation
730 91 Riddarhyttan
Telefon: 0581-920 70,
69 73 35
Fax: 0581-920 90
www.viltskadecenter.com
viltskadecenter@nvb.slu.se

Viltskadecenter är ett serviceorgan för myndigheter, organisationer, enskilda näringsidkare och allmänheten. Centret arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket. Viltskadecenter bistår bland annat med information om förebyggande åtgärder för att förhindra skador från fredat vilt.